№ 31
თებერვლის 7, პარასკევი 1903 წ.

1877

ივერია

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

№ 31
თებერვლის 7, პარასკევი 1903 წ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა
1903

პირველ თებერვლიდან წლის დამლევამდე

გაზ. „ივერია“

ჰღირს 9 მანეთი და 50 კაპ.

4 თებერვალს გარდაიცვალა ქ. თელავის ნოტარიუსი

მიხეილ ალექსის ძე ციცქიშვილი

რასაც აუწყებენ მწუხარებით ნათესავთა და ნაცნობთ დედა მიცვალებულისა **ელისაბედ ივანეს ასული, ძმა მღვდელი იოანე** და **ცოლის და-ძმანი ივლიტა, თავადი ალექსანდრე** და **მიხეილ რუსიევ-ყოჩაბაშნი.** დასაფლავება დანიშნულია 7 თებერვალს. (1—31—1)

სამკერვალო
ქალთა ტანისამოსისა.

ვღებულობთ ქალთა ტანისამოსს შესაკერად

ყველასათვის ხელ-მისაწვდენ ფასად.

ვიყვანთ შეგირდებს და ვაძლევთ გაკვეთილებს ჭრა-კერვისას და სხვა-და-სხვა ხელთ-საქმისას.

აქვე მიიღება შესაკერად

კაბა-ანაფორა
და სხვა სასულიერო სამოსელი.

ტფილისი. წმ. გიორგის (ქვაშვეთის) ქუჩა, სახლი ირჯევანიძისა, № 12, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ.

ჭრა-კერვისა და ხელთ-საქმის სახელოსნოს გამგე **ანა მერკვილაძისა.**

№ 36. ტელეფონი № 617.

ქართული თეატრი

კვირას, 9 თებერვალს 1903 წ.

დილის იაფ-ფასიანი წარმოდგენა

ქართულ დრამატიულ საზოგადოების დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება

დაკლებულის ფასებით

დიდის თორმეტ სათზედ

პეპო

კომედია 3 მოქ. გ. სუნდუკიანცისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ბ-ნნი: გაბუნია ცაგარლისა, ნ. გამყრელიძისა, ბ. რიონელი; ბ-ნნი: ვ. აბაშიძე, დ. აწყურელი, ვ. გამყრელიძე, გ. გედევანოვი.

ადგილების ფასი დაკლებულია.

დასწყისი დიდის 12 სათზედ.

მზადდება წარმოსადგენად ვ. გუნიას საბენეფისოდ ორი ახალი პიესა: „დარღვეული კერა“ და „სიძე სიმამრი“.

რეჟისორი **ვალ. გუნია.**

თეატრის გამგეობა უმორჩილესად სთხოვს მაყურებლებს, პიესის მოქმედების დროს ტაშს ნუ დაუკრავენ და ნუ გამოწვევენ ხალხს მსახიობთ, რადგან უდროო-დროს მოქმედების შეწყვეტა პიესს ახდენს და მსახიობთაც აკრძალული აქვთ მოქმედების დასრულებამდე გამოსვლა თავის დასაკრავად.

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამგეობა ამით აცხადებს, რომ მას არჩეული ჰყავს საზოგადოების აგენტებად (დამხმარებელ წევრებად) შემდეგი პირები, რომელნიც ღებულობენ ყოველგვარ შემოწირულებას საზოგადოების სასარგებლოდ და რომელთაც შეიძლება გადასცენ წევრებმა საწევრო ფული, როგორც ერთად, ისე ნაწილ-ნაწილად:

1. ალექსანდროპოლში: ბ-ნი ბაკრატ სამოსონის ძე ვირსაძე. ბ-ნი სამსონ ანტონის ძე დუმბაძე.
2. ახალ-სენაკში: კნ. ანნა გიორგის ასული მხეიძისა.
   ქ. ეკატერინე ბესარიონის ასული მასიძისა.
   ბ-ნი ნიკო ჯანაშია.
3. ბათუმში: ბ-ნი კრ. ვოდსკი.
4. ბალახანაში: ქ-ნი ეკატერინე დორთქიფანიძისა.
   ბ-ნი დიმიტრი შელაძე:
   ბ ნი გიორგი ნ. სადარიძე.
5. ბაქოში: ქ-ნი ოდგა დიუდვიგის ასული ქანანაშვილისა.
   ქ-ნი მარიამ დოდობერიძისა.
   ბ-ნი ივანე ელიაშვილი.
   თავ. იოსეფ დადიანი.
6. ბორჯომში: ბ-ნი ვლადიმერ უიფიანი.
7. განჯაში: თავ. მიხეილ იე. თაქოქიშვილი.
   ბ-ნი ნიკოლოზ დუკ. ბაქრაძე.
   ბ-ნი არხიპო მესხელაშვილი.
8. გორში: ქ-ნი ნინო დურ. მაქარაშვილისა.
   კნ. მაკრინე ქაიხოს. ამირაჯიბისა.
   ქ-ნი ნინო ეიფიანისა.
   კნ. ბარბარე ამირაჯიბი.
   ბ-ნი ნიკო დომაური.
9. ერივანში: ბ-ნი გრიგოლ ბურქულაძე.
10. ზუგდიდში: ბ-ნი სპირიდონ აბესაძე.
11. ზესტაფონში: კნ. ბარბარე წერეთლისა.
    ბ-ნი გიორგი ბოკერია.
12. თელავში: კნ. ელენე ვახვახიშვილისა.
    კნ. სოფიო ვახვახიშვილისა.
    ბ-ნი დიმიტრი ახვლედიანი.
    ბ-ნი პეტრე პავლ. ხუნდაძე.
    ბ-ნი ვასილ კახიძე.
    ბ-ნი ივანე კოლელაშვილი.
    ბ-ნი ნიკეფორ მამისაშვილი.
13. თემირხანშურაში: ბ-ნი მიხეილ ბაქრაძე.
14. თიანეთში: კნ. ანნა დასსმიძისა.
15. ლეჩხუმში: კნ. დესპინე კეკელიანისა.
16. მოზდოკში: ბ-ნი გიორგი ლუდუშაური.
17. მოსკოვში: ბ-ნი ალექსანდრე კვალაშვილი.
18. ნიკოლაევში: ქ-ნი ოდგა გიორგის ასული ხოფერასი.
19. ნოვოროსიისკში: ქ-ნი მაკრინე დდონტისა.
    ბ-ნი ბახტაძე.
20. ოჩამჩირეში: ბ-ნი სპირიდონ ნორაკიძე.
21. ოზურგეთში: ბ-ნი დიმიტრი შავიშვილი.
    მდ. დიომიდე შილაქაძე.
    ბ-ნი მიხეილ თუმანიშვილი.
    თ-დი ნიკო თავდგირიძე.
22. როსტოვში: ბ-ნი ელიაძე.
23. საჩხერეში კნ. ნინო წერეთლისა.
    კნ. მერი სიმ. წერეთლისა.
    ბ-ნი ვარამან ჩხეიძე:
24. სოხუმში: კნ. ტერეზია შერვაშიძისა.
    ბ-ნი თეიმურაზ კაბუნია.
    ბ-ნი სტეფანე თურქია.
25. სიღნაღში: ბ. გიორგი ივს. ტუსუაძე.
26. სალონიკში: ბ. ივსე რაზეული.
27. სევასტოპოლში: ბ. კობეშავიძე-
28. სტამბოლში: ბ-ნი კ. ჯაველი.
29. ფოთში: ბ-ნი კონსტანტინე იოს. მიქაბერიძე.
    ბ-ნი იაკობ სპირ. ფანტხავა.
30. ქუთაისში: ქ-ნი ანნა ბეგდ. დორთქიფანიძისა.
    ქ-ნი მელანია დუარს. გეგელესიანისა.
    ქ-ნი მარიამ იოს. ეაუხრჩიშვილისა.
    ქ-ნი ანასტასია დიმ. ბაქრაძისა.
    ქ-ნი ნინო ბესარ. ხელთუფლიშვილისა.
    ბ-ნი მიტროფანე ლადიძე.
    ბ-ნი იოსეფ მერკვილაძე.
    ბ-ნი ალექსანდრე კრანიცკი.
    ბ-ნი გასილ ა. თუმანიშვილი.
31, ხონში: ქ-ნი კესარია გიორგ. ციციშვილისა.
    ბ-ნი ბოლიეევკტო ლაზ. კიკალიშვილი.
32, ჭიათურაში: ბ-ნი გიორგი ტერეზაძე.
    ბ-ნი ირაკლი დეკანოზიშვილი.
    ბ-ნი კარპე მოდებაძე.
    თ-დი ივანე (კიტა) აბაშიძე. (2—უ.—1)

ქართველ ქალთა ამხანაგობის

სამკერვალოში

მიიღებენ ყოველგვარ ხელსაქმეს: თეთრეულს ფერადი ძაფით ნაკერებს და **კაბებს** ქალებისას და ბავშვებისას.

ბარონის ქუჩა, № 12.

ექიმი

ვ. ლამბაშიძე

იღებს შინაგან და საბავშვო ავათმყოფებს დილის 10—11 საათამდე და საღამოს 6—7 საათამდე.

ბინა: ბარონის ქუჩა № 22, დიდი ვანქის ქუჩის კუთხესთან. ტელეფონი 642. (წ.)

ევროპიელი ქალი

ინგლისურისა, ფრანგულისა და გერმანულის

ენის მცოდნე, იმლევა

გაკვეთილებს

მსურველთ იკითხონ ქ-ნი ოპპე, ბარონის ქუჩა, ექიმ ლამბაშიძის ბინაზედ. (წ.)

ტფილისის კერძო სამკურნალო
გედევანიშვილისა

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა, სახლი საგინაშვილისა, № 21, ავალის ქუჩის დასაწყისში.

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.

დ ი ლ ი თ:

ვ. ი. ჯიჯინაძე—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათამდე, სამშაბათს ხუთშაბათს და შაბათს.

ნ. ტ. ფულინი—ყელისა, ყურისა და ცხვირის სნეულ. 9—10 ს.

ვ. დ. ლამბაშიძე—შინაგანი: 9—10.

ზ. ზ. ალალაშვილი—შინაგან. სამშაბათობით ხუთშაბათობით და შაბათობით, 10—11ს.

კ ა ბ ო ლ ე ვ ი.—საშ. რდეს (ხირურგიული) ავადმყოფთათვის: სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით 10 საათიდან 11—მდის.

ი. პ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი 10—11 საათ.

დ. ა. გედევანიშვილი—შინაგან, ნერვებითა და ელექტროტერაპია 12—1 ს.

ა. ზ. ბარხუდოვი—დედათა სნეულებანი, ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით, 12—საათ.

ვ. ვ. მანსვეტოვი—შინაგანი, ნერვებისა და ბავშვებისა—სამშაბათობით და პარასკევობით 1—2 ს., კვირაობით 10—11 ს.

ზრ. ვ. სოგოლევსკი—ოფსტაქრობა და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით პარასკევობით და შაბათობით 1—3 საათ.

ზ. ვ. ამბარდანოვი—ათაშანგისა, კანისა და საშარდესი, 1—3 ს.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ა. მუსხელოვი:—თვალის ავადმყოფობა— ორშ. ხოთშ. და შაბათი. $11^1/_2$—$12^1/_2$.

ა. ზ. ალალაშვილი—შინაგან, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა 5—6 სათამდე. (მიკრო-ქიმიური და ბაქტეროლოგიური გამოკვლ.)

მასაჟი და საექიმო გიმნასტიკა: ორშაბათობით ოთხშაბათობით და პარასკევობით 6—8 ს.

რჩევა-დარიგება 50 კ., ოპერაციები მორიგეობით, კატარაქტები 3 მან. 5 მანეთამდე. (წ.)

პირველი კერძო სამკურნალო
ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დ ი ლ ა ო ბ ი თ:

ზ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

ძ. ვ. ჩიქოვანი. 9 საათიდან 10 საათამდე თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფისა.

მ. ზ. ავეტისიანცი. 10—11 საათამდე კანისა, ვენერიულ და ხირურგიულ ავადმყოფობისა.

ი. ბაბანასოვი. დილის 11—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

კ. ი. ზაქელიშვილი. 12—1 საათ. ყელისა, ყურისა და ცხვირის ავადმყოფობანი.

ზ. ა. თარხანოვი. 1—$1^1/_2$ საათ. შინაგანისა და ბავშვებისა ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით.

ა. პ. კარაპეტიანცი. 1—$1^1/_2$ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

ს ა ღ ა მ ო ზ ი თ:

ნ. ნ. როსტომაშვილი. 5—6 ს. ხირურგიულისა და კანის ავადმყოფობისა (ელექტროტერაპია)

ნ. ს. ლუბეცკი 6—7 საათამდე, ნერვებისა (ელექტროტერაპია), შინაგანი და ვენერიული.

ქალი ექიმი **ა. ი. ზერაბიანა** 7—$7^1/_2$ საათამდის. ქალისა და სანებიო ავადმყოფობისა.

ზ. ა. თარხანოვი. $7^1/_2$—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

ზ. ა. ნავასარდიანი. $7^1/_2$—8 ს.

ს. ტ. არგანიტაკი. 11—1 ს. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს“, აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგეობით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Первая частная лѣчебница д-ра Навасардіана. Тифлисъ, противъ памят. Ворон- (წ.

ტ ფ ი ლ ი ს ი

✦ გუშინ, 6 თებერვალს, რეალურს სასწავლებლის მეორე კლასის მოწაფეთ დაათვალიერეს სიონის სიწმინდენი და საეკლესიო მუზეუმის სიძველენი. ბავშვებს ხელმძღვანელობდნენ საღმთო სჯულის მასწავლებელი გიორგი ჩეტირკინი, ედუარდ ოტ. გროპიუსი და ბაღდან ანტონის ძე ციონგლინსკი. ყმაწვილები სასოებით ეამბორნენ წმ. ნინოს ვაზის ჯვარს და დიდის ყურადღებით გასინჯეს ძველი, ტყავზე ნაწერი, წიგნები, მეფეთა გერბი, დავით კურატპალატის (გარ. 1001 წ.) ჯვარი, სიგლები, გუჯრები, ხეზედ ამოჭრილი ბეჭედი გიორგი მეფისა და სხ. დანაშთენი ბავშვები ამავე სასწავლებლისა ამავე დღეს ათვალიერებდნენ სხვა დაწესებულებათა, მაგ. სანთლის ქარხანას და სხ.

✦ თელავის მაზრის თავად-აზნაურთა მორიგი კრება დანიშნულია ქალაქ თელავს 14 თებერვალს. ამ კრებაზედ განხილულ იქმნება, სხვათა შორის, სავაჟო სასწავლებლის დაარსების საქმე კახეთში იმ ფულით, რომელიც უმაღლესად ნაბოძებია თავად-აზნაურობისათვის.

✦ ჩვენ გვატყობინებენ რომ ქუთაისში ძრიელ ავად გამხდარა ქუთაისის ქალაქის ინჟინერი და არხიტექტორი თ. დავით ჯორჯაძე.

✦ დღეს, 7 თებერვალს, საღამოს 8 საათზედ დანიშნულია კრება კავკასიის სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოების წევრთა. კრება მოისმენს თ-დ ი. ზ. ანდრონიკაშვილის მოხსენებას კახეთში რკინის გზის გაყვანის შესახებ და ა. ა. შან-გირეის რეფერატს „როგორ გაუკეთესდეს ირიგაციის საქმე ამიერ-კავკასიაში“.

✦ დღეს ტფილისის ოლქის სასამართლოში დანიშნულია ტფილისის ვაჭრის ერვიეს მოკვლის საქმის გარჩევა.

✦ ქალაქის გამგეობაში ცნობა მოვიდა, ახლად ამორჩეული ქალაქის თავი თავ. ალ. არღუთინსკი არ დაუმტკიცებია მთავრობასაო. ეს ამბავი ელვასავით მოედო ქალაქს; გუშინვე მომეტებული ნაწილი ხმოსნებისა შეიყარნენ ქალაქის სადგურში და დიდი ბაასი ასტყდა იმის გამო, ვინ დაასახელონ კანდიდატათ ამ თანამდებობაზედ; მომეტებული ნაწილი ჯერ-ჯერობით ხმოსან ბაბოვს ასახელებს; ასახელებენ სხვებსაც, როგორც მაგ. კოჩაევს, გ. თუმანოვს და სხვ.

✦ როგორც სარწმუნო წყაროდგან შევიტყეთ, ტფილისის სიონის საკათედრო ტაძარში გამართული იქნება ხოროს სადგომი აივანი, რომლის ხარჯსაც კისრულობს თავ. თომა ციციშვილი; ამავე ეკკლესიაში, სვეტების წინ ორთავ მხარეს, გამართული იქნება ნიშები გუმბათებით, რომლებშიაც მოთავსებული იქნება წმინდათა ხატები; ნიშები გაკეთებული იქნება მარმარილოსაგან, რომლის ხარჯსაც კისრულობს თავ. შარვაშიძე. მუშაობას ამ ცოტას ხანში შეუდგებიან.

✦ სოფ. სასირეთიდგან გვატყობინებენ: იქაურ მცხოვრებს თავ. შარვაშიძეს, ამას წინად, სახლი გაუტეხეს და გაქურდეს; ზარალი ორი ათას მანეთამდის იქნებაო; რასაკვირველია, როგორც ყოველთვის, ბრალი სოფლის მცხოვრებლებს ედებოდათ; თუმცა-კი დღესაც არავინ იცის, ვინ იყო ქურდი და ვინ არა; სასირელებს ესეც არ აკმარეს: ერთ მშვენიერ დღეს, „სუდია-მამასახლისს“ წინამძღოლობით, მისულიყვნენ „სტრაჟნიკები“, შეეყარათ მთელი სოფელი და გამოეცხადებინათ, უნდა სთქვათ, ვინ იყო თავ. შარვაშიძის სახლის გამქურდავიო; რასაკვირველია, პასუხი არაფერი მოჰყვა.

✦ ჩვენ შევიტყეთ, რომ სოფელ მეტეხის ტაძარი ისევ უმწეოდ არის და მის შეკეთებას ბოლო არ მოეღო; ან-კი რა ჰქნას ერთმა მღვდელმა, როცა სხვანი თითქმის ხალხსაც უშლიან; ამის მაგალითსაც მოგახსენებთ: ამ ეკკლესიის მნათესთვის ბ-ნ დავით მაღალაშვილისთვის ერთ ფრიად საპატიო კაცს გადუცია, კარგა ხანია, ათი თუმანი და დაუვალებია, ეს ფული ეკკლესიის გუმბათში ჩარჩარჩოებისა და შუშების ჩასხმას მოხმარდესო; საუბედუროდ, ამ ფულს დანიშნულებისათვის არ მიუღწევია და მნათეს რაღაც სხვა საჭიროებისათვის მოუხმარია ეს ფული; დგას დღესაც ეკკლესია ფანჯარა ჩაუსმელი და ქარი და ნამქერი თავისუფლად შედის; ამას ისიც დაუმატეთ, რომ თუნუქის სახურავი ქარს აუგლეჯნია ზოგიერთ ადგილას და ცხადად წარმოგიდგებათ ეკკლესიის მდგომარეობის სურათი; არ შეგვიძლიან არ აღვნიშნოთ, რომ მეტეხში არა ერთი და ორი კომლი აზნაურშვილი სცხოვრობს, რომელთაც არც მღვდლის შენახვაში მოსდით ძალა, არც ეკკლესიისაში და რა კეთილ საქმეს იზამდნენ, რომ ხელი წეშველებინათ აქაურ მღვდლისათვის და კვლავ გაეპატიოსნებინათ საქართველოს ერთი ძველი ძეგლთაგანი.

✦ ტფილისის ხელოსანთა მოურავს ყურადღება მიუქცევია იმ გარემოებისათვის, რომ ზოგიერთ მექარხნეს სწორედ არ წარმოუდგენია სია, თუ რამდენი მომუშავეა მის ქარხანაში დღიურად, თვიურად, რამდენი შეგირდია და ქარგალი. როგორც სიებიდგან აღმოჩენილა, მექარხნეებს ზოგიერთი შეგირ-

...ები ხელზედ მოსამსახურე ბიჭად უჩვენებიათ, ამის გამო ხელოსანთა მოურავს რამდენიმე მექარხნე უკვე დაუჯარიმებია და გამოუცხადებია: ვინც ამისთანა საქციელში მოჯელ იქნება შემჩნეული, პირველ შემთხვევაში ჯარიმა გარდახდება და მეორედ—სასამართლოში იქნება მიცემული პასუხის საგებლადაო.

✦ ჩვენ გვატყობინებენ, რომ 23 თებერვალს განჯაში გაიმართება ქართული საღამო. რომლის შემოსავალიც გადადებულია ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების სასარგებლოდაო. საღამოს გამმართველი არის ე. ა. აბულაძისა, რომელიც საუცხოვო და იშვიათ საღამოს გამართავს აპირებსო.

✦ ტფილისის ქალაქის გამგეობამ უკვე დამზადა სია ახალგაზრდა კაცებისა, რომელნიც 1903 წლის 15 სექტემბერს გაწვეულ იქნებიან სამხედრო ბეგარის გადასახდელად.

✦ როგორც გავიგეთ, კავკასიის საიმპერატორო სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების ბჭის განუზრახავს, აღბეჭდოს ყველა ის ბრძანებანი, რომელნიც წაკითხულ იქმნა სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების კრებაზე.

✦ დღეს ქალაქის სადგურში დანიშნულია ქალაქის გამგეობისა, სოფლისნო კომისიისა და ტფილისელ ბურზედ ნიხრის დამდგენ კომისიის ერთა შეერთებული კრება, რომელშიც უნდა მოსახლეობის კოოპერაციის მიერ შედგენილი მოხსენება ბურთის მექანიკურ ბურის სცხობის შესახებ.

ᲓᲐᲗᲐ ᲙᲔᲠᲫᲝ ᲞᲠᲝᲤᲔᲡᲘᲝᲜᲐᲚᲣᲠᲘ ᲡᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲔᲚᲘ ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲨᲘ.

...ეს სასწავლებელი დაარსდა 1896 წელს ...ლისის 7-ს, ქ-ნის ევგენია წინვმძღვარიშვილის ასულის კორძაისაგან, რომლის ენერგიით აღსავსე შრომას, სკოლა მართალია რომ მკვიდრ ნიადაგზედ დაუყენებია. პირველ ...ნგარიშო წელს მოწაფეთა რიცხვი ასულა 70-დის, ამათში მართველს სკოლისას, სიღარიბის გამო, 20 ბავშვი უფასოდ მიუღია. მეორე წელს უწინდელს რიცხვს მიმატებია 10 მოწაფე; მესამე წელში 70 მოწაფეთაგან 10 კიდევ უფასოდ მიუღიათ; მეოთხე წელში მოწაფეთა რიცხვი 120-დის ასულა, რომელთაგან სწავლის ფულს მხოლოდ 100 ბავშვი იდიდა; მეხუთესა და მეექვსე წლებში სასწავლებლებში ას-ასი მოწაფე ყოფილა და ამათან თუთხმეტ-თუთხმეტი ორსავე წელს უფასოდ სწავლობდა და ხუთ-ხუთი ნახევარ ფასად.

პირველად სასწავლებელი სამ განყოფილებანი ყოფილა, მხოლოდ წლევანდელ საანგარიშო წელს მიმატებია ორი განყოფილება. ...ეს რომ ეხლა სკოლა ორ კლასიანია და სწავლის ფული წელიწადში 24 მანეთი. შარშან 30 ქალს დაუსრულებია აქ სწავლა და ატესტატიც მიუღიათ ჭრა-კერვისა და სხვა-და-სხვა ხელსაქმისათვის, ეს ქალები ეხლა თავიანთთვის მუშაობენ და ზოგიც სკოლებში შესულან მასწავლებლად.

სასწავლებელში ასწავლიან პროგრამის შესაფერად: რუსულ ენას, ქართულ ენას, სამღვრთო სჯულს, ქართულსა და რუსულს გალობას, არითმეტიკას, გეოგრაფიას, ისტორიას და ხატვას; ხელსაქმეს: ჭრა-კერვას, თარგების შედგენას, ამოსითვას სხვა-და-სხვა ნარიად, აბრეშუმითა და ოქრო-მკედითა ქარგვას, დარაიას ქსოვას, აბრეშუმის ამოღებას, ხალიჩების ქსოვას სხვა-და-სა ნაირად თეორეულობის კერვას და სხვადა-სხვა საუცხოვო ხელ საქმეების კეთებას.

სკოლას აქვს ექვსი წლის კურსი, ასე რომ მოუმზადებელი ბავშვი უნდება წერაკითხვასა და ყოველ ნაირ ხელ-საქმეების სწავლას ხუთს წელიწადს, მეექვსე წელში-კი ასრულებს მარტო ჭრა-კერვის კურს. აქვე არსებობს მოზრდილთათვის (წერა-კითხვის მცოდნეთათვის) სამი თვის კურსი, მარტო ჭრა-კერვისა და ხელ-საქმისა. ამ კურსზე მიღება ყოველ დროს შეიძლება, და სწავლის ფასს ართმევენ 20 მანეთს ატესტატიანად. სკოლა მოთავსებულია საკმაოდ დიდ შენობაში; ასწავლის სხვა-და-სხვა საგნებს რვა მასწავლებელი. სკოლას ინახავს: 1) სკოლის მართველისაგან გამართული ბაზრობა, სადაც იყიდება მოწაფეთაგან დამზადებული სხვა-და-სხვა ნივთები და 2) საზოგადოებისაგან გამართული ბალი, კონცერტი და სეირნობა. მოწაფეებს იღებენ სასწავლებელში პირველი ენკენისთვიდგან და პირველ იანვრიდან.

მოწაფები წოდებისამებრ ასე განიყოფებიან: თავად-აზნაური 30%, მოქალაქე 32% გლეხი—28%, სასულიერო წოდებისა 10% საერთო რიცხვი ქართველებისა 90% და დანარჩენი რუსი და ებრაელი. დღემდე არავითარი ნივთიერი დახმარება სკოლისათვის სამოსწავლო უწყებას არ აღმოუჩენია.

როგორც ზევითაც აღვნიშნეთ, ქ-ნ ევგენია კორძაიას, მისდა სასახელოდ, სკოლა სასურველ ნიადაგზედ დაუყენებია და უნდა აღვიარო, რომ მეტის ყურადღებისა და დახმარების ღირსია საზოგადოებისაგან. უყურებთ ყველა აქ დამზადებულ ნივთებს და არა გჯერათ, ვერ წარმოგიდგენიათ, თუ ეს ჩვენში დამზადებულია და არა პარიზში; თვალს გიტაცებს სხვა-და-ნაირად და საუცხოვოდ ნაკერ-ნაქარგი ნივთები და აღტაცებაში მოდიხარ. ჩვენის ნათქვამის დასამტკიცებლად ისიცა კმარა, რომ 1898 წელს ქუთაისის განყოფილების საიმპერატორო სამეურნო საზოგადოებისაგან გამართულ გამოფენამ ამ სკოლას მიუსაჯა დიდი ვერცხლის მედალი და 1901 წელს კავკასიის საიუბილეო გამოფენამ ოქროს მედლით დააჯილდოვა.

ქ-ნ ევგენიას საქმე ფრიად სიმპატიურია. მან განიზრახა აღადგინოს ძველი ქართული ხელ-საქმე და გაავრცელოს ევროპიული, დაიცვას ქართული ზნე-ჩვეულება, განამტკიცოს მომავალ დედებთა შორის ღვთისა და ოჯახის სიყვარული, შეაჩვიოს შრომასა და არიდოს მოწაფენი იმ „ბულვარის“ განათლებას, რომელიც ასე გავრცელებულია ჩვენს ქალაქში და, მართალიც უნდა სთქვას კაცმა, რომ პატივცემულ ქალის შრომა უნაყოფოდ არ რჩება. მისს სკოლაში კურს-დასრულებულნი და ნაზოგადოდ მოსწავლენიც განირჩევიან სხვებისაგან თავიანთ შრომის მოყვარეობით, სიმშვიდით და პატიოსნებით.

დასასრულ უნდა გავიმეოროთ, რომ ქ-ნი კორძაია დიდის გულ-მოდგინებით ასრულებს თავის საქმეს და საჭიროა საზოგადოებამ მეტი ყურადღება მიაქციოს და მეტი თანგრძნობა და დახმარება აღმოუჩინოს მას. ჩვენთვის დღეს ამ ტიპის სკოლა ზედ გამოჭრილია, თუ არ გვინდა გადაგვარების გზას დავადგეთ.

დროებითი ქუთათური.

ᲔᲠᲔᲙᲚᲔ ᲛᲔᲤᲔ ᲓᲐ ᲛᲘᲡᲘ ᲬᲔᲠᲘᲚᲔᲑᲘ.

VII

ორი ძლიერი მეზობელი თავის დღეში სამეზობლოდ ვერ მოთავსებულა, მუდამ ერთი მეორეს ებრძვის ბატონობისათვის და ერთიმეორეს სჩაგრავს. ამ უსამართლობას ემორჩილება მსოფლიო ისტორიაც და ყველა ერის თავგადასავალი და კერძო საზოგადოებათა ცხოვრებაცა. 1737 წელს თებერვალში სოფ. ხელთუბანში სეფიხანმა თეიმურაზი, გივი ამილახვარი და სხ. ქართლის წარჩინებულნი რომ მოტყუებით დაატუსაღა (ამ დროს მხოლოდ შანშე ერისთავი გაუსხლტა ხელიდგან სეფიხანს) და ისპაანში გაგზავნა, შაჰნადირ, სიხარულისაგან ცას დაეწია და გათამამებულმა მაშინვე ჩაფარი აფრინა სეფიხანთან, დანარჩენი ქართლის წარჩინებულნიც დაიბარა შანშეს არ მიემხრნენ და საქმე არ გაგვიჭირონა... მეტი რა ღონე იყო, მალე გაისტუმრეს ისპაანში—ქეშიჭიბაში ოთარ ამილახვარი, სპასპეტი ქაიხოსრო ორბელიანი, ქაიხოსრო ჯავახიშვილი, მთავარ-ეპისკოპოსი კირილე (ციციშვილი), ავთანდილ ფალავანდისშვილი, ფეშანგი მელიქი ლორისა, ფარსადან მელიქი სომხითისა, ბაადურ ციციშვილი, ალიყულიბეგ ამირეჯიბი და სხ. ასე დაიკალიერა ქართლი ცბიერმა შაჰნადირმა, საუკეთესო ქართლის თავად-აზნაურობა თავის მხლებლებით თავის კარზე ჰყვანდა, ვიდრე უპირდა.

ამ დღიდგან შანშე ერისთავი მედგრად ებრძვის ყიზილბაშთა ბატონობას ქართში, მაგრამ რა გამოვიდა? ყანის გამარგვლას რომ შეუდგა, ღვარძლს ბევრს პურსაც აყოლებდა თან. და ბოლოს თავი შეაკლა შიგნიდგან გატეხილ ციხესა. ამ დროიდგან ქართლი ორ ბანაკად გაიყო—ერთი ებრძოდა ყიზილბაშებს, მეორე ეხმარებოდა. შანშე რომ ყიზილბაშებს ებრძოდა და არ ასვენებდა, ამ დროს შანშე ძმის იასე ყულარაღსის ცოლშვილი არაგვის ერისთავმა ბარძიმმა, იასონის ძემ[1]), დაიჭირა და ყიზილბაშებს ჩაჰგვარა. მაგრამ იაფად არ დაუჯდა არაგვის ერისთავს ბარძიმს ამისთანა ღალატი ძმისა და მეზობლისა: შანშემ მოიყვანა ქსნის და ლეკის ჯარი ხუთი ათასი კაცი, მიუხდა ანანურს ციხეში გამაგრებულს არაგვის ერისთავს და ერთიანად ამოწყვიტა (1739 წ.), გარდა გიორგი ერისთავის ცოლისა[2]), რომელიც ლეკებმა მარილის ქვა აკიდებული წაიყვანეს თან. ამ დროს ლეკნი ისე გათამამდნენ, რომ „ხუთმან ლეკმან ჩხიქვთას[3]) დაჰყვეს ზამთარი ტყვით—დედაკაცებით, მიდგომილთა ლეკთაგან შობეს და ზაფხულს აღკიდეს მათივე შვილნი მათნი და წარვიდნენ (ამისთვის მიუშვა ღმერთმანცა, ვინადგან იყო უშიშრობა ღვთისა!)[4])... ასე გულამოსკვნით მოგვითხრობს მემატიანე იმ ჟამად ჩვენს დაკნინებასა, ჩვენს ყოველმხრივ დაცემულებასა! ქართველნი საკუთარს სარგოს დასდევდნენ და ავიწყდებოდათ, რომ „ბევრი ქვეყანა გადუწყმს ქნისა მბეზდრისსა“ და არც მიწა-წყალს დაეყრებოდა ხეირი.

თუ რა საზარელი იყო ქართლისათვის შანშე ერისთავის ბრძოლა ყიზილბაშებთან და როგორ იღუპებოდა ალალ-მართალი ქართველი ამისთანა უთანასწორო კინკლაობაში, მოვიყვანთ შემდეგ სამართლის განაჩენს: № 34. „ქ. სავანელი: კახა: რამინისშვილს ქაიხოსროს უჩიოდა—„ჩემი ძმა ქსნის ერისთავს შანშესთან იყო და ის ჩემი ძმა რომ მოკვდა, (ბრძოლის ველზედ), იმის სიკვდილის უკან იმ ჩემი ძმის ცხენი—იარაღი და მსახური შენ გამოგატანაო ქსნის ერისთავმა და არც მსახური მომგვარე და არც ცხენი და იარაღი. გზაზე გაყიდე, თუ რაცაღა აუტეხე იმ ჩემის ძმის მსახურსაო, აღარც მკვდარი და არც ცოცხალი აღარ გამოჩნდაო“. ამაზე სარჩელი ქონდათ. რამინისშვილის სიტყვა ეს იყო: შენი ძმის მსახური მისის ცხენ-იარაღით მართალი არის ჩემთან აპირებდა წამოსვლასაო, მაგრამ მას უკან მე აღარ გამომყვაო, გზიდამ გაბრუნდაო. ასე სთქვა საცხენის საქმე მაქვს, მე იქ ავალ ამაღამ, იქ ვიქნები და ხვალ წამოვალო. ის კახას ძმის მსახური საცხენისისაკენ გაბრუნდა, რითი წავიდაო და მე ჩემთვის ჩემ გზაზე წამოველ და ჩემს სახლში მოვედი. მასუკან აღარც ძინხავსო და არც ის ვიცი მოკალა ვინმემ თუ ცოცხალი დაიჭირაო. მაგრამ სავანელი ამ რამინიშვილს სწამდა—შენ გამიყიდე, თუ მოკალიო, შენ იციო, რა ერისთავს გამოყრიხართ შენ და ჩემი ძმის მსახური, ერთათ წამოსულხართო, ის მას უკან საცხენისს აღარ წასულაო. რადგან ასე იყო, ჩვენ ასე გაუსამართლეთ რამინიშვილს სამოცის მოწმით ფიცი დავადევით. ამის გ მო ოცდაათი მოწმე ჩავატარეთ და სავანელს ხელი ავაღებინეთ და ოცდაათის გლეხის კაცით ჩხეიძის ყმით წადგეს რამინისშვილი და ასე შეფიცოს კახა სავანელს, რომ შენის ძმის მსახური იქავ საერისთოს გამეყარა და საცხენის თავის საქმეზედ წავიდა, აღარც ჩემთან მგზავრათ წამოსულა და არც სიკვდილით და არც გასყიდვით მე იმის საქმეში არც არას ურევივარ და არცა რა ვიცი იმ შენის მსახურის სიკვდილისა და სიცოცხლისა და არცა რაში ვურევივარო. იასაულო, ეს ასე შეაფიცე. გიორგობის კ. ქკს ულთ (1451 წ.)

უფლისა მიერ მეფედ ცხებულია თეიმურაზის დამტკიცებული.

პ. კარბელაშვილი.

(შემდეგი იქნება)

ᲙᲐᲕᲙᲐᲡᲘᲐ

25 იანვარს კავკავში დაიწყო თერგის ოლქის მეღვინეთა და მევენახეთა კრება.

ᲣᲪᲮᲝᲔᲗᲘ

ᲡᲐᲤᲠᲐᲜᲒᲔᲗᲘ. „Acropolis“-ის რედაქციას მიუმართავს კაბინეთის წევრთათვის თხოვნით,—გამოსთქვით, რა გსურთ საბერძნეთის საკეთილდღეოდაო. დელიანისს უპასუხნია,—ფული და მხოლოდ ფული, მაგრამ არა გადასახადების მომატებითაო. მავრო მიხაილისს, შინაგან საქმეთა მინისტრს, განუცხადებია,—საზოგადო მშვიდობიანობა და გამათრახების მოსპობაო. გარეშე საქმეთა მინისტრს სკუზისს,—შრომის-მოყვარეობა, ეკონომია და გონიერებაო. ზღვათა მინისტრს კრაპანოსს,—გონივრულად ხარჯვა სახელმწიფო შემოსავალთა და ხალხის კეთილ დღეობის განვითარებაო. სამხედრო მინისტრს, ლაბრიტისს, მორჩილება და სასტიკი დისციპლინა ჯარებშიო. იუსტიციის მინისტრს ზიგომალას,—კანონებით სამართლიანად ხელმძღვანელობა და გადასახადების სისწორით აკრება. საერო განათლების მინისტრს ევტაკსიასს,—გონებრივი და ზნეობრივი წარმატება, მხოლოდ ნა-

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲛᲐᲥᲡᲘᲛᲔ ᲭᲐᲜᲢᲣᲠᲘᲐ.

...ლიტერატურის ისტორია თვალწინ გვიშლის ხშირად, სასიამოვნოსთან ერთად, მეტად საწუხარო და გულ-დამწყვეტ სურათს: ზედმო მადლით დაჯილდოვებული პოეტი ...ცრად კვდება ახალგაზდობაშივე, როდესაც ...ნიჭს, ეს-ეს იყო, მძლავრი ფრთა უნდა ...შალა და შემოქმედებითს უმაღლეს წერ...ლამდის მიეღწია. კვდება და თან მიაქვს ...რეში, განუხორციელებლად, ნათელი აზ...ფიქრი, ოცნება. აქა-კი რჩება ზოგი და...თავრებელი და ზოგიც ოდნავ დაწყებული ...ილება.

...უდროოდ გარდაიცვალნენ მსოფლიო გე...ანნი: შილერი, ბაირონი და დასტოევს და...თავრებლად დიდებულნი ნაწარმოებნი. ად... გამოესალმნენ სიცოცხლეს ნაკლების ნი...ა, მაგრამ არა ნაკლების გრძნობის მგოს...ი: შელლი, ნაღსონი, ნ. ბარათაშვილი; ...ლო ანდრე შენიე, პუშკინი, ლერმონტოვი ...ა თვით ადამიანთა სიმუხთლის მსხვერპლნი ...ქმნენ.

...არიან აგრეთვე ისეთი ახალგაზდებიც, რო...ლთა სახელები ლიტერატურის ისტორიას ...ა აღუნიშნავს და მხოლოდ კერძო პირთაგან ...ამოცემული ცნობები გვაუწყებს, თუ რა ...ნში დაჰკლებია ლიტერატურას მათის უდ...ო გარდაცვალებით. და აქ უფრო გულ...ლავს მოვლენას ვხედავთ: ამ ახალგაზდებმა ...ც-კი მოასწრეს ნიჭის გამოჩენა, რისამე შე...ჩნევის შექმნა, რომ მათი სახელი მთლად ...ა გამქრალიყო. მათ შეეძლოთ უკვდავ-ქმნიყვნენ და ხელთ-უქმნელი ძეგლი აღეგოთ ...შობლო ლიტერატურაში, მაგრამ შავმა ...ადმა გულში ჩაუკლა ყოველი სურვილი, ...ულიად შეუქმნიშვნელი მოსწყვიტა წუთი...ფელს და ამაშია კიდეც ღრმა ტრაგიზმი მა...ის ცხოვრებისა.

წინ მიდევს პატარა წიგნაკი, რომელშიაც ...თავსებულია რამდენიმე ლექსი განსვენებულის მაქსიმე ჭანტურიასი*). წიგნაკს მიუძღვის მოკლე ბიოგრაფია უდროოდ გამქრალ ჭაბუკისა, დაწერილი ბ-ნ პ. ჭარაიას მიერ. ბ-ნი ჭარაია აღნიშნავს-რა ჩვენი თანამედროვე ლიტერატურის უნუგეშო მდგომარეობას, მწარე ხვედრით დაჩაგრულს, ნიჭიერ მწერლებს, რომელნიც „ჯერ კიდევ კოკრებად, გაუშლელად ღა გაუფურჩქნელად სწყდებიან ჩვენის ცხოვრების ხესა“,—ამბობს: „ასე უდროოდ წუთი-სოფელს მოშორებულებმა, ასე უდროოდ საიქიოს გადახვეწილებმა, ვინ იცის, რამდენი ჩვენის დაცემული ზნეობის აღმადგენელი მოძღვრება, რამდენი ჩვენის ულმობელის გულის გამაკეთილშობილებელი სწავლა, რამდენი ჩვენის გალაჩრებულის სულის გამამხნეველი სიტყვა და რამდენი სამშობლოსადმი სიყვარულის აღმგზნები გრძნობა თან ჩაიტანეს სამარეში!..

ამა გავიხსენოთ ნიკოლოოზ ბარათაშვილი, დ. ჭონქაძე, ე. მჭედლიძე, ალ. ყაზბეგი, ე. ნინოშვილი და სხვ.-და-სხვ. გავიხსენოთ ის უწმინდესის იდეალებით აღჭურვილი და გონება განვითარებული (შემკრებულობით) სტუდენტობა და სხვ., რომელიც ჯერ ცხოვრებაში გამოსვლამდე გამხდარა მსხვერპლი სიღარიბისა, აუტანელ ჰავისა და თავისის დიდ-სულოვნებისა,—და მაშინ ადვილად მიხვდებით, თუ რა რისხვით მობრუნდა ჩვენზედა ბორბალი ცისა შვიდისაო“-ო.

ერთი ასეთი უწმინდესის იდეალით აღჭურვილი, გონება-განვითარებული ახალგაზდა იყო მაქსიმე ჭანტურია. ღარიბ დედ-მამის შვილი, ბუნებით უხვად შემკული სოფელში, მაგრამ ბნელით მოცული მცხოვრებთა შორის დაბადებული, ნიჭიერი ყმაწვილი ამთავრებს სწავლას ჯერ სამეგრელოს სასულიერო სასწავლებელში, შემდეგ ქუთაისის კლასიკურ გიმნაზიაში და შედის ოდესის უნივერსიტეტში, რომ კარგად მომზადებული დაუბრუნდეს სამშობლოს და მხურვალე მონაწილეობა მიიღოს ქართულს ლიტერატურასა და საზოგადო მოღვაწეობაშა. ის გატაცებით კითხულობს ქართველ მწერალთა ნაწარმოებთ, სწერს თვითონაც და ჰბეჭდავს კალმის პირველს ცდას, მოსთქვამს ლექსებში თავისს გულის ნადებს, უკრავს ჩონგურს და დამღერის „ვეფხვის ტყაოსნის“ ლექსებს. ამასობაში ნელ-ნელა ეპარება საშინელი სენი—ეს ნაზ არსებათა მტერი—ჭლექი, რომელსაც ხელს უწყობს ჩრდილოეთის აუტანელი ჰავა და გაჭირვებული ცხოვრება. სწავლა-დაუმთავრებელი ესალმება სიცოცხლეს 24 წლის ჭაბუკი და შავით ჰმოსავს მაზედ გადამკვდარს ჭირისუფლებს და ნათესავებს, რომელთაც თავისს მაქსიმეზედ ამოუდიოდათ მზე და მთვარე; გულსა სწყვეტს მთელს სოფელს ჭაქვინჯს, რომელსაც განათლებული წევრი ერთიც არ ჰყოლია. აკლდება ერთი საუკეთესო ახალგაზდა საზოგადოებრივ გრძნობით გამჭვალულ ქართველ ახალგაზდათა მცირე გუნდს. *)

რითი იყო შესამჩნევი (განსვენებული? რა უნდა გამოსულიყო მისგან? ამის პასუხს მისის ლექსების მოკლე განხილვა მოგვცემს.

რასაკვირველია, მაქსიმე ჭანტურიას ლექსები ხელოვნებას და კერძოდ ქართულ პოეზიას ბევრს ვერაფერს შეჰმატებს, როგორც დამწყებ და გამოუცდელ ჭაბუკის ნაწარმოები. ზოგიერთი ლექსი სუსტია როგორც ფორმით, ისე შინაარსით. ზოგგან ჰარმონიული ლექსთ-წყობა ბოლომდის არ არის გატარებული. სუსტად მიმაჩნია, მაგალითად, ლექსი „ჩემ სურათს“. სრულიად უმნიშვნელოა ლექსი „ე. ნ—დმი“. სუსტად თარგმნილია აგრეთვე კრილოვის იგავ-არაკი „ღორი მუხის ძირს“. მაგრამ დანარჩენი რამდენიმე ლექსი საზოგადოდ საესეა სიმპატიურის აზრით, უმანკო გრძნობით და იდეალისადმი მისწრაფებით. ენაც უბრალო და ადვილ-გასაგებია.

„ვინც რომ გულსა გულად იცნობს,
სიყვარულსა სიყვარულად,—
სიცოცხლე და ჩემი გული
მას შევსწირო მინდა სრულად“-ო,

ამბობს ნორჩი მგოსანი ერთს ლექსში და განაგრძობს:

„ვინც რომ მოძმის სიკეთისთვის
შრომობს, იბრძვის განწირულად,—
იმას მზად ვარ მე განუყო
ლხინიც, ჭირიც თან ერთგულად.
ვინც რომ ყველას სასარგებლოდ
მოღვაწეობს გულ-გაბასრულად,—
რაც მექნება ძალა-ღონე,
მას მხარს მივსცემ მტკიცე-კრულად.
ვინც რომ სატრფო სახედ ქმნილი
მიდის წმინდა სიყვარულად,—
იმას კრძალვით შევვურდები,
თანცა ვმონებ მას გმირულად.
ვინც რომ ნექტარს ზეციურსა
ასმევს გულსა განსაკურნად,
იმას ვეტრფი აღტაცებით,
მიყვარს, მიყვარს ის მე სრულად!

აი, რა სურვილები ჰქონდა ამ ჭაბუკს და მით უფრო სამწუხაროა, რომ არ დასცალდა თავ-განწირული მამულის შვილების მხარში ამოდგომა და ბრძოლა სიმართლისა და ჭეშმარიტებისათვის.

ჭაბუკი მიისწრაფვის წმინდა იდეალისადმი და სხვასაც ავედრებს არ უღალატოს ამ იდეალს:

„გახსოვს, ეამი, ზეციური
გულს აღგენთო ოდეს ალი,
კრძალვა ჰქონდა სულს, ციური
დაგიხატა იდეალი?..
„გახსოვს მაშინ მტკიცე აღთქმა,
რომ მიეცი შენ უფალსა:
ყოვლის ღონით, ყოვლის ძალით
მსახურო იმ იდეალსა“!

ეგ აღთქმა არ დაივიწყო, არ შეგაშინოს მისთვის ბრძოლამ და, მერწმუნე, მიაღწევ შენს იდეალსაო,—დასძენს მგოსანი („აღთქმა“).

იმედით სავსე ჭაბუკს სწყურია სიცოცხლე, მოძრაობა, ბრძოლა და გამარჯვება. არ ეგუება არც სიღარიბეს, არც ავადმყოფობას, სწყევლის საკვდილს და აკურთხებს სიცოცხლეს:

„ვსწყევლი მაცდურს და მის მანქანებს,
მავნედ მარადის განმზადებულთა;
ვსწყევლი სიკვდილსა და მისსა ძალას
ცხოვრების მტერად შეზავებულთა.
ვაკურთხებ სულის შემატკბობელსა
სამართალს ღვთისა განგებისასა,
ვაკურთხებ ძალსა ცხოველ-მყოფელსა,
სიცოცხლეს —სულსა ცხოვრებისასა!“
(გვ. 24).

როცა ეგ სიკვდილი აუცილებლად ეწევა ჩვენთვის ძვირფასსა და საყვარელს არსებას, მაშინაც არ უნდა დავეცეთ სულით, ვინაიდგან ადამიანი კვდება მხოლოდ ხორციელად, სული-კი უკვდავია და, როცა განთავისუფლდება მატერიალურ ხორცისაგან, მაშინ ეწევა ჭეშმარიტსა და საუკუნო ცხოვრებას. მართალია იგი, ვინც სიკვდილს კარდატვალებს უწოდა (გვ. 15).

ასე ფიქრობს ნორჩი პოეტ-იდეალისტი. კაცმა უნდა იბრძოლოს ბოლომდის მისის აზრის განსახორციელებლად, სურვილის მისაღწევად. თუნდაც კაცი ცხოვრებაში ბევრჯერ შესცდეს და ამ შეცდომით ცუდი რამ მოიქმედოს, მისთვის სვინიდისმა ქენჯნა დაუწყოს,—მაინც თავზე ხელი როდი უნდა აიღოს. უნდა ახსოვდეს ყოვლად სულგრძელი უზენაესი არსება, და სულის გამწმენდი გრძნობა სინანულისა იხსნის ცოდვილს სულს დაცემისაგან:

„ღმერთო დიდო! რა ემსგავსოს
იმ წყალობას—შენს მოცემულს,
რომლითაც შენ კვლავ აღადგენ
კაცსა ცოდვილს და დაცემულს!“
(ლექსიდან „სინანული“)

მართლაც, რა შეედრება, მკითხველო, დაცემულ ადამიანის კვლავ აღდგენას და სულით განახლებას!

საამქვეყნო შავ-ბნელს ცხოვრებას აფაქიზებს შრომა, ღვაწლი, მას უნდა ეტრფოდე,

*) „ლექსები განსვენებულის მაქსიმე ნ. ჭანტურიასი და მისი ბიოგრაფია, შედგენილი პეტრე ჭარაიას მიერ, გამოცემა მათე ხუბულავასი. ტფილისი, 1901“.

*) კარგი იქნებოდა განსვენებულის ლექსთა კრებულში ბიოგრაფიასთან ერთად ავტორის სურათიც მოეთავსებინათ.

კლები ეროვნული მიუკარებლობა და თავის გაზვიადებაო.

რუმინია. „Indep. Roum.“-ს განსაკუთრებულის სიამოვნებით მოჰყავს შემდეგი ამბავი:

ნოემბრის დამლევს ბულგარიის სოფელ პირგოსის მცხოვრებნი წასულან დუნაის ერთს კუნძულზე (რომელიც ბულგარიას ეკუთვნის) ხის საჭრელად. გზაში მათთვის საშინელს ქარ-ბუქს მოუსწრია, და იძულებულნი გამხდარან მახლობლად, რუმინიის სამფლობელოში როგორმე თავი შეეფარებინათ. რუმინიელ მკვიდრთ გულუხვი მასპინძლობა გაუწევიათ ამ ბულგარელებისათვის რამოდენისამე კვირის განმავლობაში და შემდეგ, შინ დაბრუნების დროს, გზის მაჩვენებლადაც გაჰყოლიან და მათს სოფლამდე მიუცილებიათ.

გაიგო თუ არა, ეს ამბავი ბულგარიის მთავრობამ, მაშინვე მისწერა ბუქარესტში მყოფს თავის სადიპლომატო აგენტს,—უგულითადესი მადლობა შესწირე გარეშე საქმეთა მინისტრს რუმინიელ ბლეზების ბულგარელ ბლეზებისადმი ასეთ ძმურ გრძნობათა გამოჩენისთვისაო.

აბაშეთი. ლონდონის ერთ-ერთ გაზეთში დაბეჭდილია ერთი ფრად საყურადღებო ამბავი: „აბაშეთის სატახტო ქალაქ ადის-აბეშიდგან იუწყებიან,—იმპერატორომ მენელიკმა შესწყვიტა ყოველგვარი დამოკიდებულება საფრანგეთის მინისტრ-პრეზიდენტ ლაგარდთან და მოსთხოვა, ქალაქი დაეტოვებიაო. უნდა გავიხსენოთ, რომ ამ რამდენისამე ხნის წინად ნეგუს მენელიკმა უარ-ჰყო თავისი განზრახვა,—საფრანგეთის სამფლობელო ჯიბუთისა და აბაშეთის სატახტო ქალაქის შუმაერთებელ რკინის გზის კურორტევზე დასწრება. ვიქონიოთ სახეში, რომ ინგლისის გავლენა დღითი-დღე მატულობს აბაშეთში.

ჩერნოგორია. იანვრის 17-ს ქ. ცეტინიეში, ხანგრძლივ ავადმყოფობის შემდეგ, გარდაიცვალა ჩერნოგორიის მთავრინას მამა, განთქმული სარდალი პეტრე სტეფანეს ძე ვუკოტიჩი. მამა მისი, სტეფანე პეტრეს ძე,—ჩერნოგორიის მთავარ-ეფლობელის პეტრე მე-II-ისა და პირველ საერო თავადის დანიელის ერთი უპირველესი თანა-მოდავეწე-მრჩეველთაგანი იყო და ომებში განუშორებელი თანა-მებრძოლი. მისმა ძემ პეტრემ, როგორც შეჰფეროდა ღირსეულის მამის შვილს, მთელი თავისი სიცოცხლე შესწირა მამულისათვის დაუღალავს შრომას მთელის ნახევარ საუკუნის განმავლობაში, როდესაც ჩერნოგორია გმირულად იბრძოდა თავისუფლების დასაცავად; ხოლო მშვიდობიანობის დროს იგი გამსჭვალული იყო მამულიშვილურის სიყვარულით და ერთგულად იღვწოდა რეფორმებისა და პროგრესისათვის. დიდი გავლენა ჰქონდა თავად დანიელსა და ნიკოლოზზედ.

ომიანობის დროს სარდალი პეტრე ვუკოტიჩი თავად დანიელთან ერთად მონაწილეობას იღებდა გრაზოვცასთან ბრძოლაში (1868) რომელშიაც ჩერნოგორიელებმა შემუსრეს ოსმალთა მთელი დივიზია, წაართვეს მტერს მრავალი თოფ-ზარბაზანი და მოჰკლეს თვით ოსმალთა სარდალი ქარდი-ფაშა. ამ ბრძოლის შემდეგ ხონთქარი იძულებული შეიქნა, ჩერნოგორია თავისუფალ სახელმწიფოდ აღიარნა, თავად ნიკოლოზის მეფობის დროს ჰსარდლობდა ჩერნოგორიელებს ჰერცეგოვინაში, ლომებრ იბრძოდა დუეის ხეობაში დერვიშ-ფაშასთან და კიტის მახლობლად, სადაც დაამხო სალით-ფაშა (1862). 1876—78 წ.წ. ომებში სარდალი პეტრე იბრძოდა ვუჩის-დოლთან; ამ ბრძოლაში ჩერნოგორელებს ხელმძღვანელობდა თვით თავადი ნიკოლოზი, დაამარცხა სახელ-განთქმული მუხტარ-ფაშა და დაატყვევა ოსმან-ფაშა. ყველა ამ ომებში სარდალი პეტრე ლომებრ იბრძოდა; მის საქმეთ საგმიროთ მშვენივრად ჰხატავს ჩერნოგორიელთა სახალხო ლექსები. მშვიდობიანობის დროს სარდალი პეტრე სცხოვრობდა თავის მყუდრო სოფელში; ცეტინიეში ის მიდიოდა ხოლმე მხოლოდ მაშინ, როცა მიიწვევდნენ დღესასწაულებზე დასასწრებად, ან სამთავროს საქმეების საჩქაროდ გარჩევის დროს. გარდაცვალებულის გვამი დიდის ამბით გაასვენეს ცეტინიედგან; კუბოს თან გაჰყვნენ მთავარი ნიკოლოზი, მიტროპოლიტი მიტროფანე და ყველა მინისტრები; აგრეთვე ჩერნოგორიის სხვა-და-სხვა მხარის წარმომადგენელნი. მისი გვამი დაკრძალეს სოფ. ჩევოში, სადაც იგი დაიბადა. საფლავზედ მთავარ ნიკოლოზმა ვრცელი გამოსათხოვებელი სიტყვა წარმოსთქვა, რომელმაც ყველა დამსწრეთა მხურვალე თანაგრძნობა გამოიწვია.

ნარკვევი

ჩვენი მწერლობა საზოგადოდ იმ თავდასვე დიდს უურადღებას აქცევდა სოფელს, სოფლის ცხოვრებას, კლეხ-კაცობს. ჩვენი საუკეთესო ბელეტრისტები წინადაც და ახლაც სოფლის ცხოვრების უკვირდებიან, კლეხ-კაცობის მდგომარეობის კვიხატავენ და მისდამი თანაგრძნობას კვიდგეძებენ. კლეხ-კაცობა, მისის მდგომარეობის განკარგება—აი რა უნდა იყოს ჩვენი საზრუნავი, ჩვენი უმთავრესი მისწრაფებაო,—კვიქადაგებდნენ და დღესაც კვიქადაგებენ ჩვენი საუკეთესო მწერალნი.

იმასვე ჭქადაგებდნენ დაუღალავად რუსეთის უკეთესნი მწერალნი, რუსეთის უკეთესი გაზეთები. სოფლის განკარგება, კლეხ-კაცობის მდგომარეობის განკარგება დღეს პირველ საქმედ არის ცხოვბადი მთელს რუსეთში. ეს ასეც უნდა იყოს, ამბობს კარ. „Рус. Вѣд.“-ი.

რადგან სოფლის მკვიდრთა ბედზეა დამოკიდებული მთლად რუსეთის ერისა. თუნდ ნურას ვიტყვით იმის შესახებ, რომ კლეხ-კაცობა დიდად რიცხვ-მრავალია, ყველა სხვა წოდებაზედ ბევრად უმრავლესი. კლეხ-კაცობის საპიროებანი ისე აქვს გადაწნული და ჩაქსოვილი სხვა წოდებათა საპიროებასა, რომ მათდა დასაკმაყოფილებლად შეუძლებელია ისეთ ღონისძიებათა მოგონება, რომელიც იმავე დროს არ აკმაყოფილებდეს სხვა წოდებათა ამა თუ იმ საპიროებათაც. სოფლის ხალხში სწავლა—განთლების გავრცელება, რომლის საპიროებასაც ასე ჰღალდებს საზოგადოება, გამოიწვევს მთელის ქვეყნის კულტურის საზოგადო ამაღლებას. კლეხ-კაცის ადამიანობის ღირსებისა და პიროადობის ნელ-უხლებლობის უზრუნველობაც აუცილებლად დაჰბადებს ზრდას ადამიანის პიროადობისას, საზოგადოდ რუსეთის მოქალაქისას; სოფლის მოხელეობისა და ადმინისტრაციის მოწყობა თვითმოქმედებისა და თავისუფლების ნიადაგზედ გამოიწვევს სიკეთეს მართვა-გამგეობის ყოველს სხვა სფერაშიაც.

ნარევი და ნაკვესი

ერთი მახლდოსანი შეჭხვდა ერთს მდიდარს სოფელ მეკახეშს, რომდისთვისაც დმერთს არც ცოდი, არც შვილი მიენიჭებინა და რომელსაც არც ძმა და ნათესავი სწყმდა. მათ შორის ასეთი დაპირება კიმართა:

მახლდოსანი. ბატონო, რად შეწუხებულხართ და რად ჩამობრძანებულხართ ამ უამინდობაში ქალაქს.

მეკახეშე. კიახლეთ საქმეებს კამო თუმცა-კი იქნე ბევრი საქმე დაგტოვე.

მახლდოსანი: ბატონო, მეკვირს, ვისთვის იწუხებთ აკრე თავს; კაქვთ საკმარისი შეძლება, დაბრძანდით და ტკბილად იცხოვრეთო; მაგრამ იქნებ ვისმე უმწეოს კაბედნიერებას თქვრთ და დმერთიც იქნებ ამიტომ კიმართავთ საქმეებში ხელსა.

მეკახეშე: რასა ბრძანებთ, ბატონო, ეგ არც-კი მიფიქრია. აბა, მე როგორ კაკაბედნიერებ ამოდენ დარაბ ხალხსა? კანა ქვეყანაზედ ერთი და ორია უმწეო?! აბა, როგორ შეგიძლებ მათ კაბედნიერებასა?!

მახლდოსანი: ნეტა მტოდინა, მაშ, რათ იწუხებთ ეგრე თავსა!

მეკახეშე: რა ვქნა, ბატონო, ვიწვი და ვიტანჯვი ამიტომ, რომ რაცა მოვკვდე, არავინ სთქვას, არაფერი კაუკეთებიაო.

ᲒᲘᲑᲚᲘᲝᲒᲠᲐᲤᲘᲐ

Димитрій, епископъ Алавердскій и протоіерей Маркъ Ткемаладзе. Списокъ мѣстныхъ святыхъ, чтимыхъ въ Грузинскомъ Экзархатѣ торжественными литургіями и молебнами (Духовный Вѣстникъ Грузинскаго Экзархата. 1903 г., №№ 1—2-ой).

ამოწერილ სათაურით დაბეჭდილია სია ქართველ წმიდანთა ენკენისთვიდგან დაწყებული. ნასრულ-ქმნილია, იგი „ბრწყინავს ვითა მზე კაშკაში“ და უნათებს ცხოვრების ბნელს გზასა. მისი განშორება მწარედ ანაღვლიანებს:

„საყვარელო, მოგეშორე,
ვერ ანათებ ჩემსა არეს,
სხვა მნათობი ვერას მარგებს,
მზესა ვსჭვრეტდე, თუნდა მთვარეს;
მივალ ობლად გულდაწყლული,
მოუცვივარ ფიქრსა მწარესა:
ვჰ, თუ მეტად ვერა განახო,
ისე ჩავდე მე სამარეს“!., („განშორება“).

ესტეტიურად განვითარებულს ჭაბუკს ბუნების ტურფა სანახავები ატკბობს და მისი დასურათება ემარჯვება. აბა, რა უბრალო და წრფელის სიტყვებითაა აღწერილი მისი პოეზიით სავსე „გაზაფხული“.

„მზე მოეახლა სამშობლო არეს,
დასკქერის მისსა სახეს მდუმარეს,
თითქო მიჯნური პირუცინარსა,
სევდითა მაშვრალს სატრფოს მძინარსა,
თან საამური, ნაზად მბერავი
მოჰქრის დმატკბობი თბილი ნიავი,
ალერსით ეკვრის დამწრალს ქვეყანას
და განუდვიძებს სიცოცხლის ძალას.
მწვანდება ველი, ტყე იმოსება,
სუნნელ ყვავილთა გუნდი იშლება...
მოძრაობს, ხარობს მიდამო არე!
გაისმის მერცხლის ჭიკჭიკი ცხარე...
ბოვშვები, ერთად შემოკრებილნი,
სერზე დარბიან გახარებულნი,
ხტიან, მღერიან; დაკიკინობენ,
ხან ყვავილთ ჰკრეფენ,—თაიგულებს კვრენ.
მევენახე-კი დასხლულს ვენახსა
ჭიგოსა უსობს, აცლის ბალახსა,
პირს ღიმი უქრის, რა მოსავლიანს
დაჰყურებს ვახსა ნაზ-კვირტებიანს.
აგერ მუშაკნი ჩამწკრივებითა
ეკალსა ჰკაფენ გაჩქარებითა,
აგროვენ თანაც,—ცეცხლსაც უნთებენ,—
უყსა საყანედ განამზადებენ!
მალე კიდევაც მას მოხნავს მხვნელი,
თესლითა რჩეულითა მოსთესს მთესველი
და ისასოებს უხვ მოსავალზე
და კეთილ-დღიან თვის მომავალზე“.

ვისაც სამეგრელოს ბუნება უნახავს, ის მიხვდება ამ სურათის სინამდვილესა და სიმშვენიერეს.

ზემო მოყვანილ წმინდა ლირიკულ ლექსებთან ერთად პოეტს ხანდახან წამოსცდება ხოლმე დამცინავი კილო ზოგიერთ ყმაწვილ კაცთა ფუქსავატობისა და უაზროდ დროს გატარებისა გამო, მაგრამ მისი სატირა მაინც იმავ ნაზის გრძნობითაა გამსჭვალული:

„მაგრამ ესა სად იქნება?
ეგ ჩვენშია, ჩვენში მხოლოდ!
სიყვარული, მეგობრობა
მივლენ მტკიცედ საუცხოოდ!..
გულწრფელობით თავს სწირავენ
ერთმანეთის განათლებას,—
ღვინის სმაშიც ბევრს იძენენ
სიბრძნესა და წარმატებას!
(„წარმატება“).

აგრედვე სატირულ ლექსებში: „ჭაბუკის სიმღერა“, „სიმღერა“—დასურათებულია მოქეიფე ახალგაზდობა, რომელიც ღვინოში ახრჩობს გულზე მოწოლილ სევდა-ვარამს და ამასთანავე ძალზედ პატრიოტობს. აბა, ვის არ მოაგონდება თვისი სკოლის მწარე—ტკბილი დღეები და პირზე ღიმი არ მოუვა, როცა ამ „სიმღერას“ გაიგონებს:

„მოძმეები ვალხინოთ,
ვსძახოთ „მრავალ-ჟამიერ!“
მტერს-კი სისხლი ვადინოთ,
შვება არ ვსცეთ ამიერ!
რისთვის მინდა მე ფული,
თუ დროს არ გავატარებ?
ვისაც გულით ვემდური,
იმას არ გავახარებ!
აღვსეთ, ძმანო, ჯიხვები,—
ყელს გადავკრათ კახური!
გასწით, გასწით ჯიქები,—
წინაპართ არ ნახული!
სევდას გვიქრობს ჩვენ ღვინო,—
მაშ გავსცალოთ ფიალი!
თუ გსურს არ მაწყენინო,
მო, დავიწყოთ ტრიალი:
ცეკვა შევქმნათ ლიკური,
ტანცი ღმერთმა-კი ნუ ქნას!
და თუ ლეკურს ემდური,
არ დავაკლებ არც ბუქნას!..
დავკრათ ზურნა, საყვირი,
დაკვრათ, გულს გავაგონოთ,
და გული ანატირი—
დარდსა არ დავამონოთ.
პირთნეობა აწ კმარა,—
მე შემძულდა მონება,—
დავკრათ, დავკრათ ნაღარა!—
ის გულს მოეწონება!.,
ზედვე ვავსოთ ყანწები
და გადავკრათ კახური,—
მტერს ვუჩვენოთ ბრანწები,
არც ჩვენ ვართ დაფახული.
მოძმეები ვალხინოთ და სხვ.

ჩვენ განგებ ამოვწერეთ აქა თითქმის ყველა ღირს-საყურადღებო ლექსი მაქსიმე ჭანტურიასი, რათა მკითხველი თვითონ ჩაჰფიქრებოდა ასე უდროოდ დაკარგულ მგოსნის პირველს ნაბიჯს სალიტერატურო ასპარეზზედ. ჩვენის მხრივ ვიტყვით მხოლოდ, მაქსიმე ჭანტურიას რომ კიდევ ეცოცხლა ის თოთხმეტი წელიწადი, რომელმაც განვლო მისის გარდაცვალების შემდეგ, იგი განსაზღვრულს ადგილს დაიჭერდა ჩვენს ლიტერატურაში ახალგაზდა მწერალთა შორის. ახლა-კი ის-ღა დაგვრჩენია, რომ ნაღვლიანად ამოვიოხროთ მის ბიოგრაფოსთან ერთად:

Сколькихъ славныхъ жизнь поблекла,
Сколькихъ низкихъ рокъ щадитъ...»

და დავამთავროთ იმავე Შილლერის სიტყვებით:

Нѣтъ великаго Патрокла,
Живъ презрительный Терситъ.

ხოლო ჩვენთვის უფრო სავალალო ის არის, რომ ახლანდელ პატროკლებს არ რჩებათ აქილესივით თავ-განწირული მეგობრები, რომ მათი დიადი საქმე განაგრძონ და ბრწყინვალედ დააგვირგვინონ...

მელიტონ გობეჩია.

ᲜᲐᲠᲔᲕᲘ ᲓᲐ ᲜᲐᲙᲕᲔᲡᲘ

ამას გარდა ხსენებანი:

1. უგდეიერის ჩუთშაბათს შიო მდგომელისა. 2. ადგომის შემდეგ სამშაბათს კარიბის მთაზე ამოწეულეტა შჯ-ანაზისაკენ. 3. ადგომის მე 7 კვირას წმ. დიდ-ისა. ამას კვირას ჩუთშაბათს დვეთ კარეგელისა. 4. წმ. ბარბარეს და 10,000 მოწამენი. 5. ხალდოანისა და ანანიისა. 6. წმ. ეპიფანეს (6 ივნ.). 7. ბარნაბა გორგასლისა. 8. შიო ახლისა. 8. წმ. მოწ. გურანდუხტისა. 9. წმ. ნერსესი, საქართველოს კათოლიკოზისა. 10, წმ. დედოფლის დინარისა.

ქართველებს აქვთო კიდევ სხვა სახელები, მაგ. ფრანდ გავრცელებული რუსულნ.

ჩვენის აზრით, ეს სამეტიო შრომა კიდევ უნდა შეეკვნა. კეთილმსახური და წმიდათა სამოთხის მოყვარე სასულიერო მთავრობა წინადმდეგი არ იქნება, რომ ხსენებულს სიას კიდევ დაეუმატოთ სახელები:

1. ბაგრატი. იოო ბაგრატ ბორტელი, ტავრომონელთა მოციქული კეთილმსახურ მეფე ბაგრატებმა თავი დასდეს მართლმადიდებლობისათვის. მათ ააგეს ეველაზე უფდიდესი ტაძრები ქუთაისს და ბედიას. ამას გარდა, ბაგრატი იოო წინამძღვარი ბაგრატიონთა, რომელთა ოჯახის არა ერთ წევრმა თავი დასდო ქრისტიანობისათვის.

2. რევი. იოო მეფე რევ მართალი. მან აღგრძალა კერპთათვის ერმათა შეწირვა და ბერეველმა შეითვისა სახარება. თვით მირიანის შვილი რევი მოწამე იოო წმ. ნინოს სასწაულებისა მეხუთეს, ბარცვის ჯვარს და წმ. ნინოს სწავლის გამავრცელებლად ითვლება. რევაზი იგივე რევი.

3. ფარსმანი. იოო ფარსმან-ქველი. ფარსმანებმა დიცვეს ქრისტიანობა ჩრდილოეთისა და დასავლეთის ბარბაროსებისაკენ.

4. ევაგრე. შიო მდვიმელის მოწაფე. ბუჯრებსა და სიგელებში იგი იხსენიება თანაბრად შიო მდვიმელისა.

5. აშოტი (შოთა). იგი მეტადრად ებრძოდა არაბებს და ქრისტიანობისთვის დიკდა არტანუჯის პეტრე-პავლეს საეკლესიაში, სცალო, ამბობს მემატიანე, დღესამდე საკურთხეველზე დაშთენილა მისი სისხლი.

6. ადარნასე. ამან ადაგო ჯვრის მონასტერი (ჯუჯვის საეკლესიო) ბორცვის ჯვარს (მცხეთას).

7. ბაკური. (ბაქარი). თეიმურაზ ბატონიშვილი ბაკურს აბუკურად იხსენიებს და ეს აბუკურ წმიდანად ითვლება.

8. ვაჩე. იგივე ვასილა (ოსურად ვაჩილა). აქედგან წარმოსდგა ვაჩნაძე.

9. ნათელა, იგივე რუსული „სვეტლანა“-ა. არის კიდევ ბევრი სახელი, რომელიც ქართველის თარგმანით ნახმარია, მაგალ. საყვარელი (Любовь) (უად. საყვარელაძე), ცხოვრება და სხვ.

მ. Ჯ.

წერილები
რედაქციის მიმართ.

ბატონო რედაქტორო!

ნებას მიბოძეთ, თქვენის გაზეთის საშუალებით მადლობა შევსწიო ამ პირი, რომელთაც დახმარება აღმოუჩინეს ჩვენს ნიჭიერ მსახიობს ვ. ს. ალექსი-მესხიშვილს, საზღვარ-გარედ სექმოდ წასასვლელად.

პირადად მე მივიღე ვ. ს. მესხიშვილის გადასაცემად: თ. მ. ო. ხერხეულიძისგან (ყარსის პოდიციის უფროსი)—48—50. ბ-ნ ია. სპ. ფანტაზისგან, ფოთის თეთომმართველობის მოსამსახურეთა შორის შეკრებილი—57 მ.; ბ-ნ თურქისგან, სოხუმში შეკრებილი—100 მ.; ბ-ნ ტ. ვ. კახიძისგან, კვაკვაში შეკრებილი—100 მ.; ქ-ნ ქეთევან ჟურულისგან, „ბორში შეკრებილი—18 მ.

ბოხოვთ ამასთანავე დასტამბოთ სია შემომწირველთა:

ყარსში: თ. მ. ო. ხერხეულიძემ—ათი მანეთი, ბ. თოზიშვილმა, თ. ქ. ჯავახიშვილმა და თ. ალ. ჩხეიძემ—ხუთ-ხუთი მან., ვარდანიშვილმა—ორი მანეთი, ქალბაქიანმა, ჯაფარიძემ, ბურსიეიძემ, ალექსიანმა, წერეთელმა მიქელაძემ, მდივანმა, №№, კუჩუხიძემ, №№, ანანიევმა, ნ. ჯანდიერმა, ბახტაძემ, მდივ. ფუკანოვმა, მაისურაძემ, ჩახავამ მესხმა, კორძახიამ და №№ თითო მანეთი, ანნა მდივნისამ, ბარუხვამ, ბეურქ არაქელოვმა, ციხისელმა და ოდიდავაძემ ათ-ათი შაური.

კვაკვაში: ზაქარია ბუაძემ ათი მანეთი, ს. ელდაძემ, ონისიმე, შავგულიძემ, ფილ. ახობაძემ, თავ. ია. დორთქიფანიძემ, ი. შველიძემ, ი. ბ. მოზდოკელოვმა—ხუთ-ხუთი მანეთი; ტ. კახიძემ, პარეულ ბოთუმ, სოფიო ბოთუსამ, კონსტანტინე ბეგარიძემ, მდივ. ანანიძემ, ელმა კალანდარიშვილმა, ზ. ბიანაძემ, იაკობ ბოხეულიძემ ასმ-ასმი მანეთი; გრიგოლ ჩიტაშვილმა, ივ. მესხიშვილმა, ივ. მაისურაძემ, ნერსეს არუთინოვმა, ივ. თოფუზოვმა, გრ. თოფუზოვმა, ზაქ. ბერესელიძემ, ვ. ქართველიშვილმა—ორ-ორი მანეთი; გრ. მიხ. ბურდულემ ორმ მ. და ათი შაური; ალ. ბულბაშოვმა—ერთი მ. და ათი შაური; ეარზაბეგმა, ვ. ოტიაშვილმა, ავალიშვილმა, ზალიკოფ მუკალიშვილმა, ბ. ბურდულემ. ი. ჯაკავაძემ, ბ. მოზდოკელოვმა, დომ. ჩუბუნიძემ, მიხ. მამაცაშვილმა, ბალანჩიკაძემ, ზ. მესხმ, სხირტლაძემ, თხელიძემ—თითო მანეთი; №№, ბართ. დუდუშურმა, ბ. ბ., ვ. კახიანმა, ი. მრეველოვმა, ლ. წიკლაშვილმა და პეტრე ფირალოვმა—ათ-ათი შაური.

ბორში: ქეთევან ჟურულმ და №№—სამ-სამი მანეთი; ეკ. ხაკოვმა, კნ. თამარ მაკაევასმ—ორ-ორი მანეთი; №№, ნ. დომბურმა, №№, ი. აბაზაძემ, დ. ჩ. Н. В. Пав. П.—თითო მანეთი, №—სამი აბაზი და №—ორი აბაზი.

კ. ს. ალექსი-მესხიშვილის მონდობილობით
ივ. ის. პურადოვი.

P. S. რაკიდრე კალმამდეს, ქუთაისში რამდენიმე პირი აკრავებდა ხელის მოწერით ფულებს ვ. ს. მესხიშვილის სასარგებლოდ, მაგრამ ჯერ-ჯერობით არ გადუტანია დანიშნულებისამებრ. ამედია, რომ არ გამოეკიდებიან ბეგრის მოკრავებას და, რაც აღებული აქვთ, დროით მიაწვდიან. გარდა ამისა, გამოაცხადებენ შემომწირველთა სიას რომელიმე გაზეთში.

ი. ი. პურადოვი.

დეპეშა
(„რუსეთის დეპეშათა საგენტოსაგან“)

5 თებერვალი.

ხარკოვი. ბანკის საქმეა. ეკითხა 17 მოწმეს. ამირებენ დაიწყონ გამოძიება სავაჭრო ბანკში მომხდარ ბოროტ-მოქმედებათა.

ბროდნო. ღამ-ღამე ეკლესიათა კრეხა გახშირდა. გუბერნატორმა ბრძანება გასცა ღამის გუშაგნი განაძლიერონ.

ტანგერი. „მორნინგ პოსტი“ იუწყება, მაროკკოს მთავრობის სიგვიანე ამბოხების დაშოშმინების საქმეში ახალს ძალას ჰმატებს ტახტის მაძიებელსო.

ქალაქტადტი. მოვიდა ჩემბერლენი.

ვენა. „ნ. ფ. პრ.“ იუწყება, ავსტრიასა და რუსეთის ნოტა რეფორმების შესახებ აცნობეს ბერლინისა, ლონდონისა, პარიკისა და რომის კაბინეტებსო და ხუთშაბათს პორტას გადაეცემაო.

სოფია. საერო კრებაზე, შესახებ მაკედონელთა კომიტეტის, გაუქმებისა მინისტრ-პრეზიდენტ დანევმა სთქვა, ეს ზომები მივიღე, რათა დამეცვა ქვეყნის ინტერესებიო. სამთავრო მაკედონელთა საამბოხო ბუდე არ არისო. ბოლგარია მკაცრე სახელმწიფოა და მაკედონიის კითხვის გადაყვეტა მას არ ეკითებაო, ბოლგარიას არ სწადიან დაიპყროს მაკედონია და ბედნიერი იქნება, თუ ამ ქვეყანაში მშვიდობიანობა დამყარდება. ბოლგართა ტომის უმაღლესი ინტერესი მოითხოვოს, რომ მთელის მიჯნის გაყოლება სუფევდეს მშვიდობიანობა.

ხარკოვი. ბანკის საქმეა. გამოძიება სამიწათ მოქმედო ბანკში მომხდარ ბოროტმოქმედებათა დასრულდა. შეუდგნენ სავაჭრო ბანკის მმართველობის მიერ წესდების დარღვევის გამოძიებას.

ოდესა. სამეურნეო მრეწველობის საგუბერნიო კომიტეტმა საჭიროდ დაინახა სახალხო განათლებასთან ერთად სკოლამ გაავრცელოს სამეურნეო სწავლაც.

ვაშინგტონი. გეიმ და ბოიენმა ხელი მოაწერეს ოქმს, რომლითაც კარაკასში სდგება კომისია ვენესუელისა და ამერიკის წარმომადგენელთა შეერთებულ შტატების ვენესუელისაგან მოთხოვნილებათა მოსაწესრიგებლად, თუ კომისია ვერ შეთანხმდება, მიჰმართვენ ნიდერლანდის დედოფალს სამედიატორო სამართლის დასანიშნავად. დედოფალი დათანხმდა.

ლონდონი. ლორდების პალატაში სპენსერმა განაცხადა, არ მოხსენება სეფე სიტყვაში რუსეთის და ჩინეთის კარგს ნიშნებს მოასწავებსო, უცხო საქმეთა სამინისტროს რიგიანი ცნობები ჰქონია შესახებ ინგლისის განწყობილებისა სხვა სახელმწიფოებთან, რომელნიც დაინტერესებულნი არიან შორეულ აღმოსავლეთის საქმეებშიო.

ვალანსიენი. ვალანსიენ ლილლის გზაზედ ორთქლ-მავალი გადასცდა ლიანდაგს; ერთი მგზავრი მოიკლა და 13 დაიჭრა, მათგან 9 მსუბუქად.

სტოკგოლმი. მთავრობამ რეიხსტაგში შეიტანა წინადადება შესახებ შვეციის ბრიუსელის საშაქრო კონვენციასთან შეერთებისა

კარაკასი. ყველა შემოტანილს საქონელს მოემატება 30%

პეტერბურგი. 4-ს თებერვალს იყო მეოთხე მეჯლისი საზამთრო სასახლეს.

5 თებერვალს ისაკის ტაძრიდგან მოიპარეს მაცხოვრის ხატიდამ ბრილანტები 75,000 მ. ღირებული.

მაო იმპერატორებით უდსდებულესობათ ნახეს ფრანგთა ხელოვნებითი გამოფენა.

6 თებერვალი.

ბერლინი. გერმანიის მთავრობამ მიანდო თავის ელჩს სტამბოლში დაიცვას არსებობა და განხორციელება მაკედონიის რემორმებთა პროგრამისა, რომელიც შედგენილ იქმნა პეტერბურგისა და ვენის კაბინეტის თანხმობით.

პარიზი. ფრანგთა ჯარს შეტაკება მოუხდა ტუარეგებთან, რომელნიც დამარცხებულ იქმნენ.

კალკუტა: მაიორი მაკ-მაგონი და სხვა წევრნი სპარსეთ-აფგანის სასამზღვრო კომისიისა შეხვდნენ 31 იანვარს ავგანის წარმომადგენელთ.

პეტერბურგის ბირჟა, 4 თებერვალს.

ვექსილის კურსი 3 თვით:

ლონდონში 10 გირვ. სტ.	94,05
ბერლინში 100 მარკაში	46,05
პარიეში 100 ფრანკში	37,42½
ლონდონში ჩეკები	94,90
ბერლინში ,,	46,27½
პარიეში ,,	37,72½
ბირჟის დისკონტი	5—6½%
4% სახელმწიფო რენტა	98⅛ გაყ.
4% სახ. სესხი 1902 წ.	101 გაყ.
4% გირავნ. ფურც. სახელ. საადგ. მამულო ბანკისა	95 მყიდ.
5% 1-ლ შინგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1864 წ.	458 ¼ გაყ.
5% მეორე შინაგ. სესხის მომგებ. ბილ. 1866 წ.	367¼ წვ. გაყ.
5% გირავნ. მომგ. ფურც. სახელმ. საადგ.-მამ. ბანკისა	306¾ წვ. გაყ.
5% ობლიგაციები ტფილ. საკრედიტო საზოგ.	89⅞ წვ. გაყ.
4½% ობლიგაც. იმავე საზოგადოებისა	—
5% ტფილ. საადგ.-მამ. ბანკის გირავნ. ფურცლ.	—
	90¾ წვ. გაყ.
4½% გირავნობ. ფურც. იმავე ბანკისა	—
6% ქუთ. საადგ.-მამ. ბანკის გირ. ფურცლ.	—
5% გირავნ. ფურც. იმავე ბანკისა	91 წვ. გაყ.
პაები ძმ. ნობელის ხანავთო მრეწვ.	—
აქციები ,, ,, ,,	—
,, ,,კასპიის ამხანაგობისა. ,,	—
,, ბაქოს ნავთის საზოგად.	406 წვ. გაყ.
,, ა. ი. მანთაშევისა და ამხ. ნავთის სამრეწვ. საზოგად.	203 წვ. გაყ.

სასამართლოს შესახებ ცნობანი.

8 თებერვალს ტფილისის სამოსამართლო პალატაში დანიშნულია განსახილველად:

1) დავა ვ. კალანდარაშვილისა და ვ. კარელიშვილისა.

2) დავა ი. ოთარიძისა და ი. მღებროვისა.

3) თ-დ პ. დადიანისა, ლ. აფაკიძისა და ტოლორდავებისა.

4) დავა ე. კოლუაშვილისა და ლ. კაპანაძისა.

5) დავა ბ. ტოლორდავისა და თ. პ. დადიანისა.

მიმოსვლა რკინის გზის მატარებლებისა
15 ოქტომბრიდგან 15 მაისამდე.

(ფრჩხილებს გარედ ნაჩვენებია პეტერბურგის საათი, ფრჩხილებში-კი—ტფილისისა).

ა) ტფილისიდან მიდის:

ბათუმს:—1) საფოსტო № 3 საღამოს 7 ს. 20 წ. (8 ს. 18 წ.); 2) სამგზავრო № 5 დილის 8 ს. 50 წ. (9 ს. 48 წ.).

ბაქოს:—1) საფოსტო № 4 დილის 11 ს. 5 წ. (12 ს. 3 წ.); 2) სამგზავრო № 6 საღამოს 9 ს. 11 წ. (10 ს. 9 წ.); 3) სწრაფი № 20 (სამშაბათობით, პირდაპირ მოსკოვამდე)—დილის 7 ს. 18 წ. (8 ს. 16 წ.).

ყარსს:—1) საფოსტო № 70/71 საღამოს 10 ს. 29 წ. (11 ს. 27 წ.); 2) სამგზავრო და საქონლისა № 74/75 დილის 11 ს. 30 წ. (12 ს. 28 წ.).

ბიჯაილოვისა და ბორჯომს:—სამგზავრო № 7 ნაშუადღევის 1 ს. 52 წ. (2 ს. 50 წ.).

ბ) ბათუმიდან გამოდის:

ბაქო-ტფილისისაკენ:—1) საფოსტო № 4 საღამოს 9 ს. 54 წ. (10 ს. 52 წ.); 2) სამგზავრო № 6 დილის 7 ს. 50 წ. (8 ს. 48 წ.).

ფოროპანამდე:—საღამოს 11 ს. 23 წ. (12 ს. 21 მ.). წა

გ) ბაქოდგან გამოდის:

ტფილის ბათუმისაკენ: —1) საფოსტო № 3 საღამოს 11 ს. 45 წ. (12 ს. 43 წ.); 2) სამგზავრო № 5 ნაშუადღევის 2 ს. 42 წ. (3 ს. 40 წ.); 3) სწრაფი № 19 (მარტო ტფილისამდე) პარასკევობით, პირდაპირ მოსკოვიდგან მოსული)—დილის 6 ს. (6 ს. 58 წ.).

დ) ქუთაისიდგან გამოდის:

ბაქო ტფილისისაკენ:—ღამის 1 ს. 30 წ. (2 ს. 38 წ.).

ბათუმისაკენ: 1) ღამის 1 ს. და 40 წ. (2 ს. 38 წ.);

ბათუმისაკენ: 1) ღამის 3 ს. და 10 წ. (4 ს. 8 წ.) 2) ნაშუადღევის 4 ს. 10 წ. (5 ს. 8 წ.) 3) საღ. 6 ს. 40 წ. (7 ს. 38 წ.).

ფოროპანისაკენ:—ღამის 3 ს. 10 წ. (4 ს 8 წ.).

ე) ფოთიდგან გამოდის:

რიონ-ქუთაისამდე:—დილის 6 ს. (6 ს. 58 წ.).

სამტრედია-ბათუმამდე:—ნაშუადღევის 3 ს. 27 წ. (4 ს. 25 წ.).

სამტრედია-ბაქომდე:— საღამოს 10 ს. 49 წ. (11 ს. 47 წ.). და საღამოს 11 ს. 30 წ. (12 ს. 8 წ.).

განცხადება

ქუთაისში
ს. მ. ბ. თოფფურიას
სამკურნალოში,

რომელიც იმყოფება **მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის** მფარველობის ქვეშე, 60 საწოლია შინაგან, ნერვებისა, საქირურგო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდების სენითა და სულით ავდმყოფთ სამკურნალო არ ღებულობს.

ᲒᲘᲬᲝᲓ-ᲛᲝᲥᲛᲔᲓᲔᲑᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲡᲐᲮᲔᲚᲬᲘᲤᲝ ᲐᲮᲐᲚᲗᲐᲨᲝᲠᲘᲡ ᲓᲐ ᲗᲐᲕᲘ-ᲨᲔᲡᲐᲤᲐᲠᲗᲐ ᲡᲐᲖᲝᲒᲐᲓᲝᲔᲑᲘᲡ ᲙᲐᲕᲙᲐᲡᲘᲘᲡ ᲒᲐᲜᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲑᲐ, წესდების § 16 თანხმად, აცხადებს, რომ 16-ს თებერვალს, 1902 წ., ნაშუადღევის 1 საათზე ტფილისის სამოსამართლო პალატაში დანიშნულია ხსენებულ საზოგადოების წევრთა კრება.

განსახილველი საგნებია:

1) გამგეობის 1902 წლის მოქმედების ანგარიში.

2) ფულის ანგარიში 1902 წლის განმავლობაში.

3) ზემო-ავჭალის გამასწორებელ ახალშენის 1902 წ. ანგარიში.

4) შემოსავალ-გასავლის ხარჯთ-აღრიცხვა 1903 წლისათვის.

5) სარევიზიო კომისიის მოხსენება 1902 წ. ანგარიშისა და 1903 წლის ხარჯთ-აღრიცხვის შესახებ.

6) კითხვა გამგეობის 4 წევრისა, კანდიდატებისა და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევის შესახებ.

7) კითხვა ი. დ. მაღალაშვილის დირექტორად დამტკიცების შესახებ.

შენიშვნა: კრება კანონიერად ჩაითვლება, თუ ოცი წევრი დაესწრო (17 პარ. საზოგად). (3—1)

ახალი გამოცემანი
წერა-კითხვის საზოგადოების

1) **ბუნების ცოდნა,** თხუზულება პოლ ბერისა, თარგმანი პეტრე სურგულაძისა, 26 სურათით, ფასი 25 კაპეიკი.

2) **ასპინძის ომი,** ისტორიული ამბავი საქართველოს წარსულიდან, იაკობ გოგებაშვილისა, მესამე, შევსებული გამოცემა, მეფე ერეკლეს ორი პარტრეტით ⅆ ახალციხის მხრის ქარტით. ფასი შვიდი კაპეიკი.

3) **თავდადებულნი ქართველნი,** მისივე, მეორე გამოცემა. ცხრა სურათით, ფასი შვიდი კაპეიკი.

ვინც ათობით იყიდის ამ ორს უკანასკნელს წიგნაკს, თითო ცალი დაეთმობა ექვსს კაპ., ვინც ოცობით წაიღებს, იმას შაურად მიეცემა. 6—6.

წმიდა ნინოს ზავედენიაში რვა კლას
დამთავრებული ქალი
ᲐᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲡ ᲒᲐᲕᲨᲕᲔᲑᲡ
ყველა საგანში **ᲒᲘᲛᲜᲐᲖᲘᲝᲡᲐᲗᲕᲘᲡ.**

მსურველთ სთხოვს მიჰმართონ ნაშუადღევის 2 საათიდგან ანასტასიის ქუჩაზედ, № 11 (Анастасіевская, № 11), ეზოდგან მარცხენა კიბე.

(5—29—2)

საუმაწვილო ნახატებიანი ჟურნალი
„ᲯᲔᲯᲘᲚᲘ“
წელიწადი-მეთოთხმეტე
გამოვა 1903 წელსაც თავში ეროხელ ოცვე პროგრამით, როგორადაც აქამდის.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ მიღებულია ტფილისის საეპარქიო და კავკასიის ოლქის სამოსწავლო რჩევებისაგან სასწავლებლების სამკითხველოებში საკითხავად.

ჟურნალი „ჯეჯილი“ ტფილისში დატარებით ღირს 4 მან., ტფილისს გარეშე გაგზავნით 5 მან., ცალკე ნომერი 50 კაპ.

ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარ წლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) **ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲨᲘ**—„წერა-კით. გამ. საზოგად.“ კანცელარიაში (Дворцовая ул. д. Груз. Двор., № 101) და თვით „ჯეჯილი“-ს რედაქციაში (Артиллер. ул. № 5, возлѣ Кадетскаго корпуса).

ფოსტის ადრესი: *Въ Тифлисъ, въ редакцію грузинскаго дѣтскаго журнала „Джеджили“.*

АТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1903 ГОДЪ
на ежемѣсячный литературно-историческій журналъ
„Вѣстникъ Иностранной Литературы“

Вступая въ тринадцатый годъ своего изданія, „Вѣстникъ Иностранной Литературы давнрежнему, будетъ неуклонно преслѣдовать поставленную при его основаніи главную задачу— пать общедоступное, разнообразное литературно-художественное чтеніе, знакомя въ хорошихъ переводахъ съ лучшими какъ новѣйшими, такъ и классическими произведеніями иностранныхъизящныхъ литературъ. Въ мѣстѣ съ тѣмъ въ отдѣльныхъ статьяхъ и въ болѣе краткихъ очеркахъ и замѣткахъ, въ „Заграничной хроникѣ“,—„ВѢСТНИКЪ“, внимательно слѣдя за иностранною жизнью во всѣхъ ея характерныхъ проявленіяхъ, будетъ сообщать обо всемъ новомъ, выдающемся, интересномъ въ заграничной общественной жизни, наукѣ, литературѣ и искусствѣ.

Въ 1903 г. „Заграничная хроника“ будетъ расширена постоянными отдѣлами „Россія заграницею“ и „Смѣсь“. Въ первомъ изъ этихъ отдѣловъ будутъ сообщаться свѣдѣнія, появляющіяся о Россіи въ иностранныхъ газетахъ и журналахъ; во второмъ найдутъ мѣсто мелкія извѣстія и замѣтки разнообразнаго содержанія.

Постепенно улучшаясь и увеличиваясь въ объемѣ, все болѣе расширяя свои рамки, давая въ 1898 и 1899 годахъ читателямъ по 5000 страницъ убористаго шрифта, а въ 1901 и 1902 гг.—до 6,000 страницъ, „Вѣстникъ“ и въ наступающемъ тринадцатомъ году своег существованія будетъ попрежнему неуклонно преслѣдовать поставленныя при его основаніи задачи и безъ промедленія знакомить читателей со всѣми выдающимися новинками, принадлежащими перу талантливѣйшихъ представителей иностранныхъ литературъ.

При январской книгѣ „ВѢСТНИКА“ будетъ разослан и подписчикамъ:

БЕЗПЛАТНОЕ
ОТДѢЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНІЕ
„ЛЮБОВНЫЯ ПОХОЖДЕНІЯ КАВАЛЕРА ФОБЛАЗА“,

полный переводъ извѣстнаго сочиненія ЛУВЕ ДЕ-КУВРЭ, съ біографическимъ очеркомъ и характеристикой даровитаго, изящнаго французскаго писателя конца XVIII столѣтія, его портретомъ и иллюстраціями на отдѣльныхъ листахъ (копіями съ гравюръ). Это приложеніе составитъ большой томъ около 600 страницъ убористаго шрифта. „Любовныя похожденія кавалеръ Фоблаза“—наиболѣе любопытный образчикъ легкой литературы конца XVIII вѣка. Фоблазъ наряду съ Ловеласомъ Ричардсона и Керубиномъ Бомаршэ,—типичный представитель своего времени, очаровавшій своими приключеніями современное ему общество. Прелестный разсказчикъ Луве де-Куврэ въ своей занимательной книгѣ даетъ не только исторію многочисленныхъ похожденій легко увлекавшагося Фоблаза, но и картину нравовъ французскаго общества наканунѣ великой революціи. Въ свой романъ Луве де-Куврэ вложилъ то, что придаетъ вѣчную молодость литературному произведенію—отблескъ любящей души и нѣжнаго тонкаго ума. Легкомысленныя увлеченія своего героя Луве извиняетъ только потому, что къ нимъ иногда безсознательно, примѣшивалась любовь. Въ романѣ Луве немало чертъ автобіографическихъ: по мнѣнію французскихъ критиковъ, Фоблазъ—это 17 лѣтній Луве, граціозный и очаровательный, съ тонкой таліей, способствовавшей его переодѣваніямъ въ женскіе наряды, это—юноша съ бѣлокурыми волосами и синими глазами, сдѣлавшійся впослѣдствіи членомъ Конвента и не побоявшійся бросить Робеспьеру обвиненіе въ стремленіи къ диктатурѣ. Романъ Луве де-Куврэ отъ начала до конца читается съ одинаковымъ интересомъ.

Кромѣ того, въ «ВѢСТНИКѢ», съ особою нумераціею страницъ, съ январьской книжки будутъ печататься ВТОРОЕ и ТРЕТЬЕ БЕЗПЛАТНЫЯ ПРИЛОЖЕНІЯ. а именно:

ИЛЛЮСТРИРОВАННАЯ
ИСТОРІЯ КАРРИКАТУРЫ
съ древнѣйшихъ временъ до нашихъ дней.

Эта книга будетъ составлена по лучшимъ иностраннымъ трудамъ, появившимся въ послѣдніе годы, и иллюстрирована множествомъ рисунковъ въ текстѣ. Исторія каррикатуры въ Россіи будетъ написана С. С. Трубачевымъ. Второе приложеніе составитъ большой томъ не менѣе 30 печатн. листовъ, т. е. 480 стран. убористой печати.

„ВСЕМІРНОЕ ОСТРОУМІЕ“,

сборникъ изреченій и мѣткихъ мыслей, высказанныхъ философами, учеными, писателями, государственными и вообще выдающимися людьми всѣхъ временъ и народовъ.

Въ первыхъ книжкахъ «ВѢСТНИКА» 1903 года появятся, между прочимъ: послѣдній романъ *Э. Зола* «Истина», мемуары бывшаго президента Трансваальской республики *Крюгера* охотничьи разсказы президента Сѣверо-Американскихъ штатовъ *Теодора Рузвельта*, новая повѣсть *Джерома К. Джерома*, новые разсказы *Марселя Прево*, новый историческій романъ *Генриха Сенкевича*, новая повѣсть шведскаго писателя *Густава Гейерстама*, новый романъ итальянской писательницы *Негра*, новые историческіе разсказы *Стенли Уэймана* и цѣлый рядъ другихъ интересныхъ новинокъ талантливѣйшихъ заграничныхъ писателей.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА 1903 ГОДЪ ОСТАЕТСЯ ПРЕЖНЯЯ

безъ доставки и пересылки **4** руб. **50** коп. ‖ съ доставкою и перссылкою **5** руб.

Желающіе получить ОТДѢЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНІЕ въ изящномъ коленкоровомъ золотомъ тисненомъ переплетѣ приплачиваютъ 75 к.

Отдыльныя крышки 50 к., съ пересылкою 70 к.

Гг. служащіе въ казенныхъ и частныхъ учрежденіяхъ пользуются разсрочкою за поручительствомъ гг. казначеевъ и лицъ, завѣдующихъ подпискою.

Пооиска принимается: въ С.-Петербургѣ—въ Конторѣ Редакціи, ГОСТИНЫЙ ДВОРЪ, Зеркальная линія, № 63, магазинъ ПАНТЕЛѢЕВА (прот. Пажескаго Корп.), въ Москвѣ—въ Конторѣ Н. Н. ПЕЧКОВСКОЙ, Петровскія линіи, а гг. иногородніе благоволятъ адресоваться въ редакцію, С.-Петербургъ, Верейская ул., д. № 16.

За Редактора—издатель П. Ѳ. Пантелѣевъ.

(6—6)

Дозволено цензурою. Тифлисъ. 6 февраля 1903 г. Типографія „Гутенбергъ“ (кн. Гр. Н. Діасамизе) Дворцовая, д. Груз. Дворянства. რედაქტორ-გამომცემელი ა. ი. სარაჯიშვილი.